

Litteraturvetenskapliga begrepp i bilderböcker

Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 4-6

Syfte med litteraturvetenskapliga begrepp

I svenska och skönlitteratur ingår kunskap om olika litteraturvetenskapliga begrepp. I denna lektion får eleverna möta och lära sig tre sådana, parallellhandling, ramberättelse och perspektivskifte.

Läraren reflekterar om litteraturvalet

Jag har märkt att mina elever mycket lättare förstår och kan använda en del begrepp när jag exemplifierar genom olika skönlitterära texter, både när de samtalar om texter och när de själva ska skriva egna. Till dessa tre använder jag bilderböcker. Bilderböcker är riktigt bra att utgå ifrån, tycker jag. Ofta är berättelserna förhållandevis korta och man kan utan problem läsa hela berättelsen under en lektion och ändå ha tid att sedan arbeta vidare med begreppen.

Metod – Exempel ur tre bilderböcker

En nyskriven bilderbok för att exemplifiera parallellhandling är *Den långa vandringen* av Martin Widmark och Emilia Dziubak. Har du inte läst den måste du göra det. Berättelsen i sig är oerhört fin och bilderna samspelar fint med texten. Det är en berättelse bortom tid och rum, om vänskap, sorg men också lycka. I berättelsen får man följa två barn – Sonia och Adam. De bor på varsin sida av ett stort hav. Först får läsaren möta Sonia. Därefter kommer ett uppslag, där läsaren får möta Adam. Sedan fortsätter berättelsen på detta sätt. Man får läsa lite om Sonia och lite om Adam. Så småningom korsas de två barnens vägar, precis som det ska vara i en parallellhandling med andra ord.

När det gäller begreppet ramberättelse använder jag mig gärna av Kitty Crowthers *Sagor om natten*. I centrum för handlingen finns Lilla Björn. Han vill att hans mamma ska berätta tre godnattsagor för honom och det gör mamman. Lilla Björns och mammans samtal blir alltså ramen för handlingen. Sedan följer de tre sagorna men mellan varje saga kommer Lilla Björn och mamman in och bryter sagoberättandet. Likaså finns de två med i sagans avslutning.

När det gäller perspektivskifte är det boken *En anka är bra att ha* av Isol som jag använder. Det är mer en pekbok än en bilderbok men det gör absolut ingenting. Det som är så bra med denna bok är att samma historia berättas från två perspektiv. Läser du boken från ena hållet får du följa en pojke som hittar en anka och använder den till hatt och som näsa. Läser du boken från andra hållet får du följa ankan och hur denna hittar en pojke som är bra att ha. Det kan inte bli bättre!

Lgr 11 Förmåga (kopplingar till åk 9)

Läsa och analysera skönlitteratur för olika syften, formulera sig och kommunicera i tal och skrift.

Centralt innehåll

Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i skönlitteratur för ungdomar och vuxna. Parallellhandling, tillbakablickar, miljö – och personbeskrivningar, inre och yttre dialoger.

Kunskapskrav

Genom att göra **välutvecklade** sammanfattningar av olika texters innehåll med **god** koppling till tidsaspekter, orsakssamband och andra texter visar eleven **mycket god** läsförståelse. Dessutom kan eleven, utifrån egna erfarenheter, olika livsfrågor och omvärldsfrågor, tolka och föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om budskap som är **tydligt framträdande och budskap som kan läsas mellan raderna eller är dolda** i olika verk.